

УДК 378.147:811.111

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.3/23.166379>

Наталія ОРЛОВА,

orcid.org/0000-0001-6228-0085

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Навчально-наукового інституту іноземних мов

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

(Черкаси, Україна) *orlanvla@ukr.net*

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: БАГАТОГРАННІСТЬ І КОМПЛЕКСНІСТЬ НАПОВНЕННЯ КОНЦЕПТУ

У статті розглядаються та систематизуються дані щодо комплексності наповнення процесу навчання іноземних мов професійного спрямування студентів немовних спеціальностей закладів вищої освіти. Автором наголошується на доречності застосування гібридного підходу до складання навчальних планів і програм із наданням переваги багатовимірним або багатошаровим навчальним планам і програмам. У статті виокремлюються ефективні методи та підходи до навчання ІМПС з урахуванням їхнього внеску в успішність цього процесу та їхньої дієвості разом із рештою впливових чинників, до яких входять також внутрішньо-особистісні фактори. Автором звертається увага на комплексність застосування інструментів і технік, до яких належать опорні схеми, кластерні схеми, понятійні карти, ментальні карти тощо. Серед складових чинників впливу на ефективність процесу навчання ІМПС були виокремлені психологічні аспекти та лінгвістичні фактори. На основі проведеного аналізу були зроблені висновки щодо необхідності урахування комплексу складників процесу навчання ІМПС з метою успішної реалізації навчального процесу.

Ключові слова: навчання ІМПС, немовні спеціальності, багатовимірні навчальні плани та програми, мотивація, методи та підходи до навчання.

Nataliya ORLOVA,

orcid.org/0000-0001-6228-0085

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at Foreign Languages Chair

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

(Cherkasy, Ukraine) *orlanvla@ukr.net*

TEACHING FOREIGN LANGUAGES FOR OCCUPATIONAL PURPOSES TO UNIVERSITY STUDENTS OF NON-LINGUISTIC STUDY FIELDS: CONCEPT'S MULTIFACETED AND COMPLEX NATURE

The article has considered and systematised the data on the complexity of the process of teaching foreign languages (English) for occupational purposes (EOP) to university students of non-linguistic study fields. The author has emphasised the appropriateness of applying the hybrid approach to syllabi and programmes design with the preference given to the multidimensional or multi-layered syllabus and programme types. The article has highlighted the effective methods and approaches to teaching EOP mentioning traditional less successful grammar-translation and audio-lingual methods, as well as contemporary ones, such as communicative and competence-based methods, cooperative teaching, the cognitive approach, task-based and text-based teaching, and the lexical approach that are more productive. The article has taken into account their contribution to the success of teaching process and their effectiveness together with other influential factors, which encompass internal personal factors. The author has addressed the versatile use of teaching tools and techniques including supporting schemes, cluster schemes, concept maps, mind maps, etc. Among the features that can influence the effectiveness of the process of teaching EOP, psychological aspects and linguistic factors have been distinguished. In the context of psychological aspects, the author's attention has been focused on the influence of motivational factors, self-esteem, attribution and locus of control. The questions concerning sources of errors and mistakes and their treatment and correction have been mentioned within the analysis of influential linguistic factors. The article presents some illustrative examples of tasks defined for teaching EOP to university students of Psychology as representatives of non-linguistic study fields. Consequently, the author has made the conclusions on the need to take into account all components of the process of teaching EOP in order to implement them successfully into the educational process.

Key words: teaching EOP, non-linguistic study fields, multi-layered syllabus and programme types, motivation, methods and approaches to teaching EOP.

Постановка проблеми. Сучасний стан міжнародних зв'язків України у різних царинах життєдіяльності, вихід її у європейський і світовий простір, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії вимагають чітких трансформацій у галузі освіти як вагомого державного інституту, зокрема у сфері навчання іноземних мов. Тож дедалі актуальнішою стає необхідність удосконалення наповнення цього процесу, що охоплює також змінення навчальних програм вищої освіти відповідно до європейських норм і вимог, усвідомлення необхідності оновлення підходів до комплексності складників процесу навчання іноземних мов узагалі та іноземної мови професійного спрямування (далі – ІМПС) зокрема, що сприятиме формуванню компетентності вибору професії й одночасно підвищенню рівня знань студентів немовних спеціальностей закладів вищої освіти (далі – ЗВО).

Відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти, одним із стратегічних завдань реформування змісту освіти в Україні є розроблення та провадження державних стандартів щодо навчання ІМПС. Сучасні інноваційні методи навчання ІМПС спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у ЗВО. Відповідно до особливостей навчального процесу основними принципами сучасних методів навчання ІМПС у вищій школі є орієнтація занять на студента, доречна змістовність занять, спрямованість їх на досягнення соціальної взаємодії, засвоєння міжкультурних особливостей, професійна і фахова орієнтація (Orlova, 2018a: 82). Отже, запропонований Європейський стандарт навчання ІМПС спрямовується на практичну міждисциплінарну і професійну орієнтацію занять із ІМПС, в центрі уваги якої перебуває студент ЗВО. Важливою метою цього шаблону є спрямування навчального процесу на формування і розвиток основних навичок і вмінь у соціальному та професійному спілкуванні, а також стратегій самостійного вивчення іноземних мов.

Аналіз досліджень. Аспекти, пов'язані з комплексністю змісту навчання у ЗВО, досліджувалися та описувалися у працях таких учених, як М. Ворніков, О. Дмитрієва, І. Пасинкова, О. Слезенко, І. Куліш та інші. Серед українських науковців, які займаються проблематикою переходу в практиці вищої освіти до педагогічних технологій, варто назвати таких як В. Безпалько, С. Сисоєва, Б. Коротяєв, О. Устенко, Е. Гришина та

інші. Серед закордонних дослідників, які займаються вивченням і розробленням питань вікових характеристик та їхнього впливу на успішність навчання іноземних мов, варто згадати Генрі Бергсона, Девіда Сінглтона, Томаса Сковела та інших учених. Питання про необхідність реалізації міжпредметних зв'язків у навчальному процесі було досліджено Т. Архиповою, В. Максимовою. Аспекти сутності міжпредметних зв'язків і важливість ролі предметних знань у процесі викладання іноземних мов досліджувалось М. Гаруповою, В. Вергасовим, Н. Орловою та іншими. Крім вітчизняних учених, проблематикою міжпредметних зв'язків активно займаються також закордонні науковці В. Мансила, Г. Гарднер тощо. І хоча велика кількість публікацій з цієї теми представляє різні погляди та вивчає різні складники процесу навчання ІМПС у закладах вищої освіти, важливим питанням залишається узагальнення всіх даних стосовно багатогранності аспектів процесу навчання ІМПС студентів немовних спеціальностей закладів вищої освіти.

Метою статті є аналіз та узагальнення сучасних поглядів і рекомендацій щодо навчання ІМПС студентів немовних спеціальностей ЗВО, визначення видів навчальних планів і програм, що сприятимуть покращенню процесу навчання ІМПС, виокремлення внутрішніх і зовнішніх впливових факторів, пов'язаних із навчанням ІМПС студентів закладів вищої освіти, а також наведення зразків видів завдань, що можуть бути застосовані у різних комбінаціях для покращення успішності навчання та поліпшення результатів вивчення ІМПС студентами немовних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу. Навчання ІМПС у закладах вищої освіти переслідує декілька цілей, які впливають як на вибудовування структури процесу навчання ІМПС, так і на види навчальної діяльності та її наповнення. Навчання ІМПС спрямоване на формування низки практичних навичок, компетенцій, які надалі складають основу необхідних компетентностей студентів немовних спеціальностей ЗВО. Серед них виокремлюються такі: 1) **професійна компетенція**, в яку входять *мовний компонент* (знання специфічних ознак та основних функцій наукового стилю, структурних елементів наукового тексту); *мовленнєвий компонент* (здатність до адекватної рецепції та продукції іншомовного мовлення); *дискурсивний компонент* (здатність будувати цілісні, зв'язні й логічні доповіді з урахуванням особливостей наукового стилю); *прагматичний компонент* (володіння стратегією іншомовної комунікації з урахуванням основ культури наукового спілкування); *соціолінг-*

вістичний компонент (здатність до автентичного використання іноземної мови в різних соціальних контекстах); *соціокультурний компонент* (знання ознак наукового стилю мовлення сучасної іноземної мови); та *методичний компонент* (володіння методами і прийомами навчання); 2) **когнітивна компетенція** (здатність аргументовано доводити власну думку іноземною мовою під час дискусії, використовуючи відповідні мовні засоби та формулювати критичну оцінку й доводити правильність певного факту); 3) **комунікативна компетенція** (здатність до ефективної комунікативної взаємодії, що передбачає коректне з погляду мовних, мовленнєвих і стилістичних засобів спілкування у різних ситуаціях наукового та професійного спрямування); 4) **соціально-психологічна компетенція, що складається зі стратегічного компонента** (здатності поповнювати недостатність мовленнєвого й соціального досвіду); *соціального компонента* (здатності вступати в комунікативні відносини в різних ситуаціях професійного та наукового спрямування). Як навчальний предмет, ІМПС має специфічний характер: вона виступає як об'єктом навчання, так і засобом навчання одночасно. Цінним пріоритетом ІМПС є її повна відкритість для численних міжпредметних зв'язків, для використання інформації, тобто предметних знань з інших галузей знань і професійної діяльності. Отже, важливо приділяти велику увагу ролі предметних знань під час розроблення навчальних програм і планів, а також безпосереднього в процесі навчання ІМПС студентів ЗВО. Навчання професійному мовленнєвому спілкуванню з основою на міжпредметних зв'язках дає змогу не лише розкрити потенційні можливості студентів, але й навчити їх підкріпляти власне професійно-орієнтоване спілкування фактами з профілю майбутньої спеціальності, зарадити поглибленню знань, розширенню світосприйняття, розвитку ерудиції та професійної культури (Орлова, 2016а:83). Крім того, існує певна потреба враховувати необхідність підготовки студентів бакалаврату, які планують вступ до магістратури, до складання вступного тестування, що вимагає від студентів не лише знань, але й умінь і навичок іншого плану – виконання тестових завдань, що потребує опанованих стратегій і тактик. Тому такі види діяльності мають також включатися у навчальні плани і програми (Куліш, 2018а; Куліш, 2018б).

Питання організації навчання ІМПС включають формулювання навчальних програм і планів (далі – НПП), складання розкладу курсів ІМПС, обґрунтування кількості навчальних годин, наяв-

ність і наповненість навчальних (Куліш, 2016) і супутніх матеріалів. Що стосується планування і організації навчання ІМПС, до яких входить процес розроблення НПП як результату взаємодії ряду факторів – від питань соціальної та інституційної політики навчального закладу до шляхів, якими культура навчального процесу може формуватися вже після впровадження документів на практиці, то дизайн НПП є складним процесом, який вибудовується навколо початкового аналізу потреб студентів і змісту навчального процесу, а також на пізнішому етапі оцінки ефективності програми (Орлова, 2017: 221). Найпоширенішим сучасним видом НПП є багатовимірні або багатшарові НПП (Hall, 2011: 202), що виступають гібридним підходом до складання НПП. Зазвичай ці типи програм комбінують у собі структурність, функціональність, понятійність, елементи орієнтованого на виконання завдань навчання та розвиток навичок навчання (Орлова, 2018а: 84).

Питання, що стосуються найдоречніших методів і підходів до навчання ІМПС у закладах вищої освіти, залишаються актуальними вже тривалий час, адже кожний метод і підхід має власні переваги та недоліки, що інколи призводять до появи труднощів у їхньому порізному застосуванні. Найбільш поширеними методами залишаються граматико-перекладний та аудіолінгвальний методи. Але навіть спроби впровадити сучасніші методи не завжди приносять бажані покращення результату навчання ІМПС. Комунікативний підхід, що відповідає за реалізацію завдання формування комунікативної компетенції як одного з першочергових завдань у навчанні ІМПС у ЗВО (Орлова, 2010а: 151), не завжди спрацьовує, адже принципи і положення комунікативного методу були розроблені для навчання тих, хто має чітко окреслену інструментальну мету, як-от академічні або професійні цілі, що є складником внутрішньої інструментальної мотивації переважно тих, хто прагне інтегруватися в іншомовне суспільство. Потреби таких студентів, як правило, можуть сильно відрізнятися від потреб тих, хто навчається за державною навчальною програмою в контексті третинного, вторинного і первинного рівня освіти (далі – ТВПО) своєї країни, оскільки методи, розроблені для одного контексту, зовсім не обов'язково можуть бути успішно перенесені та застосовані в іншому. Більшість літератури з комунікативного підходу відображає розуміння представників країн БАПА (Британія, Австралія та Північна Америка), де переважає внутрішня інструментальна або інтегративна мотивація, на відміну від учнів у контексті ТВПО, які про-

сто вчать англійську мову як предмет, що стоїть у розкладі, а тому цей процес навчання ІМ скеровується іншими словами, зокрема, зовнішньою інструментальною мотивацією, яка не призведе до таких самих результатів, як у контексті БАПА. (Орлова, 2019а: 30) Інші методи та підходи, як-от навчання з основою на контенті, компетентнісне навчання, кооперативне навчання, когнітивний метод, навчання ІМПС через розв'язання комунікативних завдань, навчання ІМПС через тексти, зокрема, фахової орієнтації, лексичний метод, не так часто згадуються в навчальних планах і програмах та застосовуються на практичних заняттях з ІМПС. Компетентнісне навчання ІМПС буде сприяти збільшенню мобільності та гнучкості майбутніх фахівців, а роботодавці отримають компетентних спеціалістів зі сформованими не лише професійними, але й комунікативними, когнітивними та соціально-психологічними компетенціями, здатними бути про-активними у власних обов'язках, готовими опанувати додаткові знання та формувати навички та відстежувати трансформації власних здібностей і навичок у компетентності для подальшого професійного росту (Orlova, 2017a: 72). Лексичний підхід відіграє важливу роль, яка пов'язана з тезаурусно-тематичним наповненням курсу та стосується відповідності англійської науково-фахової термінології у сучасній україномовній категорійній системі. Оскільки вона все ще перебуває на стадії становлення, переклад і розуміння деяких термінів і навіть цілих термінологічних систем можуть викликати певні труднощі. Але під час роботи з автентичними джерелами, долаючи труднощі та вирішуючи проблеми з бажанням робити догадки, намагаючись робити тлумачення термінів описово, студенти активізують свою пізнавальну діяльність і поступово підвищують рівень самостійності у навчальному процесі (Орлова, 2010b: 90).

Серед інструментів і технік, що застосовуються для покращення результатів вивчення ІМПС, зокрема, у монологічному мовленні з фахових тем можна назвати складання планів промови або повідомлення, що відображають основний зміст, креслення опорних схем (Kulish, 2016), кластерних схем, понятійних карт, ментальних карт тощо. У цьому переліку окреме місце посідають ментальні карти (*Mind Maps*), як цікавий і корисний інструмент у покращенні якості монологічного мовлення студентів-представників нелінгвістичних спеціальностей. На відміну від інших видів опорних і кластерних схем, які пропонуються викладачами студентам вже в готовому вигляді, ментальні карти розробляються і складаються

безпосередньо самими студентами. Це сприяє виробленню кращої орієнтації у ключових поняттях і покращує запам'ятовування тематичного лексичного матеріалу (Orlova, 2017b: 152).

Успішність навчання ІМПС залежить не лише від формально-організаційних складників, але й від аспектів, пов'язаних з особистісними характеристиками студентів, як-от мотиваційні аспекти, атрибутивність і локус контролю, самоефективність тощо (Orlova, 2017c). Студенти, яким бракує мотивації, будуть неспроможні отримати користь від навчання, і, відповідно, вони будуть становити проблему як для викладачів і власної навчальної групи, так і для самих себе. Питання мотивації є надзвичайно важливим для викладача, який повинен намагатися винаходити і розробляти шляхи залучення учнів до процесу, стимулювання їхньої зацікавленості (Орлова, 2016b: 91). Певні лінгвістичні фактори, як-от відносини між рідною мовою студентів та ІМПС, що ними вивчається, базуються на компаративному та контрастивному аналізах і торкаються явищ інтерференції та переносу, що відіграють визначну роль у ставленні до та шляхів опрацювання помилок студентів під час навчання ІМПС та допоможуть викладачам змінити на краще методологічні засади для просування успішності навчання ІМПС студентів немовних спеціальностей закладів вищої освіти (Orlova, 2018b: 38).

Отже, важливо використовувати комбіновані методи та підходи, що якомога краще будуть сприяти результативному навчання ІМПС студентів немовних спеціальностей закладів вищої освіти. Викладачам потрібно включати як завдання, що мають як комунікативний характер, так і ті, що базуються на дієвому компетентнісному підході, кооперативному та лексичному методах, за умови, що останній враховує автентичність професійної термінологічної системи ІМПС окремих фахів студентів немовних спеціальностей, на реалізації принципу проблемності та спрямовані на розв'язання проблемно-комунікативних завдань, а також методах, що спираються на тести. Не викликає сумніву необхідність посилення інтелектуальної діяльності студентів і стимулювання їхньої пізнавальної активності під час вивчення англійської мови. Необхідно враховувати особливості мислення майбутніх фахівців, схильність до вирішення проблем, здатність розмірковувати, мислити аналітично, встановлювати логічні зв'язки, робити висновки та приймати рішення. Потрібно віддавати перевагу вправам творчого, проблемного характеру, таким, що вимагають мислення, локалізують увагу, спонукають до

самостійних висновків (Орлова, 2010b: 93). Під час виконання таких завдань має місце науковий пошук, відбувається оцінка власної пізнавальної діяльності. Дуже важливо при цьому використовувати матеріал, що містить інформацію корисну як у навчанні, так і у майбутній професійній діяльності. Діяльність може передбачати виконання таких орієнтовних завдань: **Task 1:** *Read the sentences describing three situations. What would the id, ego and superego suggest you do in those situations? Share your ideas.* **Task 2:** *Use the knowledge to restructure the model.* **Task 3:** *Think of and suggest spheres of application of the cognitive approach based on the areas of study mentioned below.* **Task 4:** *Read the statements concerning the developmental approach. Decide which one represents weaknesses and which reveals strengths of the approach. Feel free to add your viewpoints with the regards to the topic.* **Task 5:** *Re-construct the text according to the logical sequence.* **Task 6:** *Choose nine symptoms of major depressive disorder out of those given below. Prove your choice.* **Task 7:** *Activities aiming to help people develop a positive mindset including recognizing different facets of you, distinguishing strengths through recognizing situations of being me at my best та багато інших (Орлова, 2018c).* Подібні види діяльності, спрямовані на формування критичного мислення, діяльнісного підходу до вирішення завдань, формування аналітичних, синтетичних навичок, вмінь класифікації та логічних умовиводів, також можуть бути використані

під час розроблення та складання ментальних карт для покращення навичок усного мовлення (Орлова, 2018c; Orlova, 2017b). Крім того, формування стратегічних навичок для успішного виконання тестів відбуватиметься в процесі роботи над аналогічними тестовими завданнями – так званими *mock tests*, що заздалегідь вплетені в процес навчання ІМПС і співвідносяться як із тематикою практичних занять, так і з вимогами МОН до структури і наповнення тестових завдань для проведення вступних випробувань до магістратури з англійської мови у формі ЗНО (Орлова, 2019b).

Висновки. Отже, було з'ясовано, що для успішності процесу навчання ІМПС важливо враховувати всі можливі складники: від підготовки, дизайну та розроблення релевантних навчальних планів і програм з ІМПС, які б відповідали всім сучасним вимогам і потребам, вибору та комбінуванню доречних методів і підходів для забезпечення ефективності та якості навчального процесу, слухних видів академічної діяльності, що сприятимуть успішному навчанню ІМПС, формуванню необхідних компетенцій та поєднанню їх у компетентності, до усвідомлення та використання знань щодо внутрішньо-особистісних і вікових характеристик, а також зовнішніх впливових чинників, урахування яких під час навчання ІМПС студентів немовних спеціальностей допоможе викладачам ретельно спланувати, адекватно організувати та успішно реалізувати навчальний процес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Orlova N. V. English Language Teaching at the Tertiary Education Level: Syllabus Types and Design *Вісник Черкаського університету. Серія: «Педагогічні науки»*. Вип. № 1. 2018. Черкаси, 2018. С. 150. С. 81–87.
2. Орлова Н. В. (а) Роль предметних знань у вивченні іноземної мови професійного спрямування. *Вісник Черкаського університету: Серія «Педагогічні науки»*. Черкаси, 2016. Вип. 1. С. 82–87.
3. Куліш І. М. (а) До проблеми розробки програм з іноземної мови професійного спрямування у світлі новацій в освітньому процесі України. *Лінгвістична підготовка студентів нефілологічних спеціальностей закладів вищої освіти у контексті Болонського процесу та Загальноєвропейських Рекомендацій з вивчення, викладання та оцінювання мов*: матер. IX Міжнар. наук.-метод. конф. (4–5 жовтня 2018 р.). Одеса: Бондаренко М. О., 2018. С. 171–173.
4. Куліш І. М. (б) До проблеми оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти з іноземної мови професійного спрямування. *Проблеми мовної особистості: лінгвістика та лінгводидактика*: матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (18–20 жовтня 2018 р.). Черкаси, 2018. С. 171–176.
5. Kulish I. M. Some Issues of Teaching English for Future IT-Specialists. *Elixir International Journal: Language and Testing*. Elixir Lang. & Testing 100 (2016) 43509-43511 (ISSN: 2229-712X).
6. Орлова Н. В. Проблеми вдосконалення організації навчання іноземних мов професійного спрямування. «*Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення та підходи*»: зб. матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. Баку – Ужгород – Дрогобич: «Посвіт», 2017. 424 с. (С. 221–223).
7. Hall G. (2011) *Exploring English Language Teaching: Language in Action*. Oxon: Routledge.
8. Орлова Н. В. (а) Розвиток комунікативної компетенції як першочергове завдання вищої професійної освіти (на основі вивчення іноземної мови). *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*: зб. наук. пр. № 5–6. Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2010. С. 150–154.
9. Орлова Н. В. (а) Методика навчання іноземних мов. Конспект лекцій з дисципліни для студентів освітнього рівня «бакалавр» спеціальностей 012 (6.010101) Дошкільна освіта, 013 (6.010102) Початкова освіта. Черкаси: Чабаненко Ю. А., 2019. 122 с.
10. Орлова Н. В. Competence-Based Education: Context Analysis for the Subject Area of Philology. «*Філологічна освіта в сучасному університеті – проектний підхід до організації роботи згідно з положеннями Європейських ква-*

ліфікаційних рамок (досвід Університету Данубіус)»: зб. тез наук.-метод. доповідей (м. Сладковічево, 26–28 квітня 2017 р.). С. 71–76.

11. Орлова Н. В. (b) Особливості викладання та вивчення англійської мови психологічного напрямку у ВНЗ. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*: зб. наук. пр. УДПУ. Вип. № 33. Умань: «Софія», 2010. С. 87–94.

12. Kulish I. M. Role of Supporting Schemes for Developing Speaking Skills of Non-Language Students. *Elixir International Journal: Educational Technology*. Elixir Edu. Tech. 92 (2016) 38794-38797 (ISSN:2229-712X).

13. Orlova N. V. (b) Efficiency of Mind Mapping for the Development of Speaking Skills in Students of Non-linguistic Study Fields. «Освіта і наука» наук.-практ. журнал Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. 2017. № 6. С. 151–161.

14. Orlova N. V. (c) Aspects of Motivational Basis for Learning English by Psychology Students. *Elixir International Journal. Educational Research – Educational Technology*. Elixir Edu. Tech. 104 (2017) 45853-45857 (ISSN:2229-712X).

15. Орлова Н. В. (b) Методи підвищення мотивації до вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням. *Вісник Черкаського університету: Серія: «Педагогічні науки»*. № 3, 2016. Черкаси, 2016. С. 89–95.

16. Orlova N. V. (b) Influence of linguistic factors on teaching and learning English at primary, secondary and tertiary educational levels. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. VI (71). Issue: 173, 2018 Sept. Budapest, 2018. 73 p. P. 37–41.

17. Орлова Н. В. (c) English for Psychology in Higher Educational Settings: навч.-метод. посібник з англійської мови для студ. психол. спец. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2018. 253 с.

18. Орлова Н. В. (b) Get Ready for Tests: методичні рекомендації та матеріали до написання контрольних і тестових робіт з дисципліни «Іноземна (англійська) мова». Черкаси: ФОП Чабаненко Ю. А., 2019. 52 с.

REFERENCES

1. Orlova N. V. English Language Teaching at the Tertiary Education Level: Syllabus Types and Design. *Visnyk Cherkaskogo universytetu. Seria: "Pedagogichni nauky"*. Vyp. №1, 2018 (Cherkasy University Bulletin, Pedagogical Sciences Series. Issue № 1, 2018). Cherkasy, 2018. P. 150. P. 81–87 [in English].

2. Orlova N. V. (a) Rol predmetnyh znan u vyvchenni inozemnoi movy profesynogo spriamuvannya (The Role of Profession-oriented Subject Knowledge in Foreign Language Learning for Specific Purposes). *Visnyk Cherkaskogo universytetu. Seria: "Pedagogichni nauky"*. Vyp. № 1, 2016 (Cherkasy University Bulletin, Pedagogical Sciences Series. Issue № 1, 2016). Cherkasy, 2016. P. 82–87 [in Ukrainian].

3. Kulish I. M. (a) Do problem rozrobky program z inosemnoi movy profesynogo spriamuvannya u svitli novaziy v osvitiomomu procesi Ukrainy (The problem of development of programmes in foreign language for occupational purposes in the light of innovations in the education system of Ukraine). *Lingvistychna pidgotovka studentiv nefilologichnyh spetsialnostei zakladiv vystchoi osvity u konteksti Bolonskogo prozesu ta Zagalnoevropeiskyh rekomendazii z vyvchenna, vykladanna ta opraziuvannya mov: materialy IX Mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi konferenzii (4-5.10.2018)*. Odesa: Bondarenko M.O., 2018. P. 171–173 [in Ukrainian].

4. Kulish I. M. (b) Do problem ozinuvannya navchalnoi dialnosti zdobuvachiv vystchoi osvity z inozemnoi movy profesiinogo spriamuvannya (On the problem of evaluating the FOP learning activity of university students). *Problemy movnoi osobystosti: lingvistyka ta lingvodyaktyka: materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferenzii (18–20.10.2018)*. Cherkasy, 2018. P. 171–176 [in Ukrainian].

5. Kulish I. M. Some Issues of Teaching English for Future IT-Specialists. *Elixir International Journal: Language and Testing*. Elixir Lang. & Testing 100 (2016) 43509-43511 (ISSN: 2229-712X) [in English].

6. Orlova N. V. Problemy vdoskonalenna organizazii navchanna inosemnyh mov profesiinogo spriamuvannya (Issues Influencing Improvement of the FOP teaching organisation). *"Fundamental and Applied Research: Contemporary Scientific and Practical Solutions and Approaches"*: zbirnyk materialiv III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferenzii. Baku – Uzhorod – Drogobych: Posvit, 2017. 424 p. P. 221–223 [in Ukrainian].

7. Hall G. (2011) *Exploring English Language Teaching: Language in Action*. Oxon: Routledge [in English].

8. Orlova N. V. (a) Rozvytok komunikatyvnoi kompetenzii iak pershochergove zavdanna vystchoi profesiinoi osvity (Development of Communicative Competence as an Important Goal of Higher Professional Education (based on Foreign Languages Learning). *Odesa Southern Ukrainian National Pedagogical University Bulletin*. № 5–6. Odesa, 2010. P. 150–154 [in Ukrainian].

9. Orlova N. V. (a) Metodyka navchanna inozemnyh mov. Konspekt lekcii z dyszipliny dlia studentiv osvitnogo rivna bakalavr spetsialnostei 012 (6.010101) Doshkilna osvita, 013 (6.010102) Pochatkova osvita (Methodology of Teaching Foreign Languages: A Course of Lectures on the Module for Bachelor Students of the subjects areas of 012 (6.010101) Preschool Education, 013 (6.010102) Primary School Education). Cherkasy: Chabanenko Ju.A., 2019. 122 p. [in Ukrainian].

10. Orlova N. V. Competence-Based Education: Context Analysis for the Subject Area of Philology. *"Philological Education in Modern University – Project-based Approach to the Work Organisation According to the Guidelines of the European Qualifications Framework (Experience of Danubius University)"*: Conference Proceedings (26–28.04.2017). P. 71–76 [in English].

11. Orlova N. V. (b) Osoblyvosti vykladanna ta vyvchenna angliiskoi movy psyhologichnogo napriamu u VNZ (Peculiarities of Teaching and Learning the English Language for Psychology at the University Level). *Psychologo-pedagogichni problem silskoi shkoly*: zbirnyk naukovykh praz. Vyp. № 33. Uman: "Sofia", 2010. P. 87–94 [in Ukrainian].

12. Kulish I. M. Role of Supporting Schemes for Developing Speaking Skills of Non-Language Students. *Elixir International Journal: Educational Technology*. Elixir Edu. Tech. 92 (2016) 38794-38797 (ISSN:2229-712X) [in English].

13. Orlova N. V. (b) Efficiency of Mind Mapping for the Development of Speaking Skills in Students of Non-linguistic Study Fields. *"Science and Education": Academic Journal of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynski*. 2017. № 6. P. 151–161 [in English].

14. Orlova N. V. (c) Aspects of Motivational Basis for Learning English by Psychology Students. *Elixir International Journal. Educational Research – Educational Technology*. 104 (2017) – March 11, 2017. Elixir Edu. Tech. 104 (2017) 45853-45857 (ISSN:2229-712X) [in English].

15. Orlova N. V. (b) Metody pidvyschenia motyvazii do vyvchennia inozemnoi movy za profesiinym spriamuvannam (Methods of Increasing Motivation for Learning Foreign Languages for Occupational Purposes). *Visnyk Cherkaskogo universytetu. Seria: "Pedagogichni nauky"*. № 3, 2016. Cherkasy, 2016. P. 89–95 [in Ukrainian].

16. Orlova N. V. (b) Influence of linguistic factors on teaching and learning English at primary, secondary and tertiary educational levels. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. VI (71). Issue: 173, 2018 Sept. Budapest, 2018. 73 p. P. 37–41 [in English].

17. Orlova N. V. (c) English for Psychology in Higher Educational Settings / The EOP Course-book for University Psychology Students. Cherkasy: Chabanenko Ju. A., 2018. 253 p. [in English].

18. Orlova N. V. (b) Get Ready for Tests: Metodychni rekomendazii ta materialy do napysanna kontrolnyh i testovyh robit z dysypliny "Inozemna (Angliiska) mova". Cherkasy: Chabanenko Ju. A., 2019. 52 p. [in English].